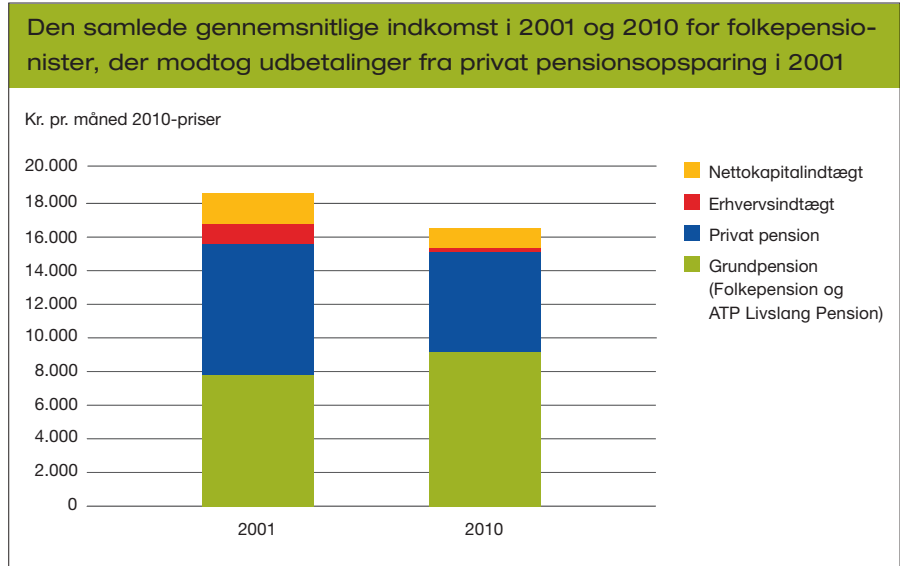


## Folkepensionen dækker halvdelen af tabet, når de private indtægter forsvinder

Udsigten til, at ens private pensionspenge en dag mister værdien, eller måske holder helt op med at løbe ind på kontoen, eller at andre private indtægter forsvinder, behøver ikke være en katastrofe for den enkelte pensionist. For når de private indtægter skrumper, træder det offentlige til og lukker en del af det økonomiske hul, der ellers ville opstå.

En ny analyse fra ATP viser, at folkepensionen i betydelig grad kompenserer, når de private pensioner og andre indtægtskilder udhules. Konkret er en gruppe folkepensionisters indkomster i 2001 og 2010 undersøgt. Efterhånden som pensionisterne bliver ældre, mister de private indtægter og skal leve for færre og færre penge.

Uden kompensationen fra det offentlige falder pensionisternes indtægt i gennemsnit i løbet af perioden fra knap 19.000 kr. om måneden til godt 15.000 kr. om måneden. Men blandt andet fordi folkepensionen øges, når de private indtægter falder, halveres indkomsttabet, så de i stedet for de godt 15.000 kr. står med knap 17.000 kr. om måneden i 2010. At folkepensionen stiger, når den øvrige indkomst falder, skyldes blandt andet, at folkepensionstillægget er afhængigt af, hvilken indtægt man i øvrigt har.



For langt de fleste folkepensionister med en privat pensionsopsparing udhules de private pensionsudbetalinger og andre indtægtskilder med alderen. Halvdelen af faldet udlignes af stigende folkepension.

Kilde: ATP og Danmarks Statistik 2012.

Analysen dækker ca. 85.000 folkepensionister med privat pension (ekskl. tjenestemænd), som var på pension i starten af 2001, og som fortsat var i live ti år senere ved udgangen af 2010. For alle disse personer er undersøgt, hvilken indtægt de havde i 2010 sammenlignet med 2001.

Ifølge professor i økonomi Torben M. Andersen beskriver tallene kernen i den

arbejdsdeling, der aktuelt er mellem det offentlige og det private pensionsystem:

»Det offentlige pensionssystem kompenserer med indkomstafhængige tillæg, når de private midler ikke længere slår til. Det har to grundlæggende formål. For det første at mindske uligheden – de, der ingen opsparing eller andre indtægter har, tilgodeses med hø-

jere folkepension. Det andet formål er mere overset. Det er, at tillæggene til folkepensionen har en forsikringsfunktion mod svigtende indtægter,« siger han.

#### Den oversete forsikringsfunktion

Torben M. Andersen nævner forskellige forudsætninger, der kan vise sig at briste for pensionister, der igennem livet har forsøgt at sikre sig med privat opsparing. Det kan for eksempel være, at levealderen stiger mere end forventet, eller at renten er lavere end forventet. Det betyder, at den månedlige private pension, der i sidste ende udbetales, bliver mindre, idet der ikke er de forventede reserver i pensionskassen til opskrivning af pensionerne.

»Det offentlige pensionssystem indebærer en forsikring i forhold til udsving på finansmarkederne. Er pensionen blevet mindre end forventet, øges folkepensionen. Er den blevet større, sænkes folkepensionen tilsvarende. Det er klart, at ønsket om øget lighed og forsikring mod utilsigtede hændelser betyder, at den effektive beskatning af pensionsopsparing øges. Disse hensyn skal til stadighed afvejes over for hinanden,« siger Torben M. Andersen.

#### Den private pension mister værdien

Der er flere forklaringer på, at den private pension for de fleste pensionister svinder ind, som alderen stiger. En er, at mange mennesker har valgt at spare op i en pension, der ikke rækker hele livet – for eksempel en tiårig ratepension, eller en kapitalpension, der udbe-

#### Folkepensionens forsikringsfunktion mod svindende indtægter består af flere elementer

**Skattepligtige indtægter modregnes i folkepensionens tillæg.** En del af folkepensionen nedsættes, hvis man som pensionist har andre skattepligtige indtægter – privat pension, kapitalindkomst, arbejdsindtægt etc. – over et vist niveau. Det gælder pensionstillægget, og det gælder den supplerende pensionsydelse – 'Ældrechecken'. Modregningen afhænger af den private skattepligtige indtægts samlede størrelse, og den ændres, hvis disse indtægter stiger eller falder.

**Folkepensionen tager hensyn til civilstand.** Folkepensionens tillæg er større for enlige end for gifte og samlevende. På den måde kompenseres enlige folkepensionister for de økonomiske fordele med fælles hus-

holdning, som ægtepar og samlevende har. Pensionister, som bliver enlige, vil derfor typisk modtage en højere folkepension.

#### Folkepensionen følger lønningerne.

Folkepensionen satsreguleres og følger i hovedsagen lønudviklingen. I modsætning hertil bliver de fleste andre skattepligtige indtægter gradvist mindre. Det bevirker, at folkepensionens andel af de samlede indtægter typisk stiger med alderen.

#### Folkepensionen er som udgangspunkt ens for alle.

Det betyder, at pensionister med relativt små øvrige indtægter kun berøres i meget begrænset omfang, hvis disse andre indtægter mister værdi.

tales på en gang. En anden forklaring er, at mange pensioner ikke følger prisudviklingen, men derimod gradvist mister deres værdi.

Ifølge ATP's analysechef Ole Beier Sørensen er det nemlig kun et fåtal af pensionisterne, der oplever stabile private indkomster over en længere periode:

»Ni ud af ti pensionister oplever, at den private pension taber værdi efter pensioneringen. Men mens de private ind-

tægter mister købekraft, reguleres folkepensionen i hovedsagen med lønningerne. Samtidig tyndes andre private indtægtskilder også ud. På et eller andet tidspunkt holder vi helt op med at arbejde, private renteindtægter svinder ind og så videre. Sådan som folkepensionen er indrettet, betyder det, at den offentlige pension får stadig større vægt i det samlede billede, desto ældre man bliver«, siger Ole Beier Sørensen.

### Sådan er der regnet

Ved udgangen af 2010 var der godt 313.000 pensionister, som allerede var gået på folkepension primo 2001. Analysen ser på den tredjedel af disse pensionister, som modtog skattepligtige private pensionsydelse i 2001, og som ikke samtidig modtog tjenestemandspension. Der ses bort fra tjenestemandspension, fordi tjenestemandspensioner ikke er funderede, og fordi indekseringen af pensionerne følger særlige regler.

Analysen ser bort fra personer med meget små henholdsvis meget store skattepligtige indtægter (1. og 99. centil er udeladt). Herefter er gruppen på 85.231 pensionister.

Folkepensionister pr. primo 2001 som er i live	313.154
Tjenestemandspension	41.490
Ingen privatpension	183.519
Folkepensionister med meget små henholdsvis meget store skattepligtige indtægter	2.914
Undersøgelsens gruppe	85.231

Private pensioner er her defineret som skattepligtige udbetalinger af ratepension eller livsvarig pension fra arbejdsmarkedsordninger eller individuelle private ordninger. Kapitalpensionsudbetalinger er ikke medtaget, fordi disse i sagens natur ikke er varige og forsørgelsesorienterede.

Ud af den samlede gruppe på godt 313.000 modtog 224.338 folkepensionister ATP Livslang Pension. ATP-pensionen indgår sammen med folkepensionen i grundpensionen (se figur) på grund af ATP-pensionens særlige rolle og meget store udbredelse.

Datagrundlaget er registerdata fra Danmarks Statistik bearbejdet via ATP's databaser på Danmarks Statistiks forskermaskine.